

Гречко А.В.

д.е.н., професор, професор кафедри економіки і підприємництва

Касьян А.А.

КПІ ім. Ігоря Сікорського

ДОСЛІДЖЕННЯ АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР НА РІЗНИХ СТАДІЯХ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ

Цінність обраної теми дослідження проявляється у важливості деталізації характеристик сучасних викликів так як підприємництво виступає у ролі основної ланки розвитку економіки, при чому малі прогресивні бізнеси є досить потужним рушієм, що включає в себе комерційні, виробничі та інноваційні процеси, забезпечуючи загальноекономічне зростання країни та взаємодію з різними контрагентами.

Підприємницька діяльність у сучасному світі не може бути охарактеризована без активної взаємодії із зовнішнім економічним середовищем, з метою забезпечення усіма необхідними ресурсами (оборотні та необоротні активи; фінансові, трудові та інформаційні ресурси). У свою чергу відносини бізнесів із зовнішніми контрагентами, метою яких є отримання бажаних ресурсів, зумовлені такими критичними факторами, як: тип системи господарювання у обраній країні (командно-адміністративна, ринкова, змішана, тощо); особливості нормативно-правового забезпечення, широкий спектр соціо-культурних факторів; рівень розвитку та налагодженості механізмів кооперації та спеціалізації.

Початок життєвого циклу підприємства починається з відтворенням ідеї у реальність, що є ключовим аспектом даного етапу, оскільки малі бізнеси можуть більший потенціал до швидкої імплементації інновацій на відміну від великих підприємств, що концентруються на підтримці конкурентоспроможного рівня власної продукції.

Наступним бар'єром, що постає на цьому етапі є залучення капіталу та його використання зі створенням подальшого плану розвитку діяльності підприємства, що формує собою критично важливе завданням задля забезпечення подальшої неперервної діяльності бізнесу. Дефіцит капіталу, вирішується за допомогою інвестування власних ресурсів засновників або залученням грантів (державних, іноземних, приватних), при чому, чим більша частка інвестицій тим більше простору у підприємства для зростання у ніші.

Капітал може набувати не лише фінансової форми а й трудових ресурсів. Важливим викликом є нерівномірність попиту та пропозиції на ринку праці, причому на сьогоднішній день це є ключовою проблемою для українських підприємців. У 2023 році було проведено дослідження ринку праці України Європейською бізнесовою асоціацією, результати якого підтверджують складність ситуації у якій знаходяться вітчизняні підприємці. Виявилось що лише 7% від усього числа підприємців не відчували дефіциту кадрів взагалі, 17% – охарактеризували дефіцит, як частковий, а інші 74% відзначали наявність дефіциту кадрів, тоді як Міністерство економіки України здійснило оцінку нестачі кадрів на ринку, у досить високу цифру – тридцять відсотків. Як наслідок, з метою полегшення вирішення цієї проблеми, політика держави має мати на меті не лише сприяння інвестиційній діяльності; підтримці бізнесу на усіх його етапах; а й створити сприятливі умови задля інноваційно-орієнтованих проектів розвитку талановитих кадрів, які для роботодавців згідно з проведеними дослідженнями у 74% опитаних сприймаються «на вагу золота» [1].

Наступною проблемою функціонування підприємств, на етапі зростання – є примноження економічних ресурсів, при чому початковий варіант планування обсягів стає замалим і з'являється нагальна потреба в експансії бізнесу. У свою чергу збільшення ринків збуту – забезпечує запит в масштабуванні діяльності для створення задовільної кількості пропозиції у співвідношенні до попиту (що в свою чергу був би дуже високим для підприємства малого розміру). Також не менш важливим є внесення обов'язкових змін з метою оптимізації виробничих процесів, до стратегічних планів розвитку, системи

управління та виробничих процесів. Доцільно зауважити на результаті раннього виходу на ринок у недослідженій ніші, тому що це перспективна можливість встановлення власних розцінок та залучення великої кількості інвестицій, через які буде закріплена більша частка клієнтської бази і зросте вірогідність зайняття лідерських позицій на обраному ринку.

На етапі зрілості фокус управлінської уваги менеджменту підприємницького утворення зосереджується навколо таких проблем як: підтримка високого рівня якості (для преміальних продуктів) або достатнього рівня конкурентоспроможності у ринкових умовах; адаптація до різноманітних змін екзогенного характеру (зміни у законодавстві, технологічні інновації, геополітична ситуація у світі); запровадження інноваційних рішень та перегляд якості стратегічних планів розвитку.

Останній етап – спаду, який варто передбачити через аналітичні прогнози, але ні в якому разі не уникати. Впродовж даної фази діяльність господарської структури спрямована на раціоналізацію використання ресурсів з метою уникнення банкрутства. Вирішення даної проблеми полягає у оптимізації прогнозів на попередніх етапах, використанні ресурсів та одночасному скороченні витрат, додатково можливим рішенням є проведення реструктуризації господарської одиниці. Об'єктивна необхідність в ідентифікації конкретного етапу життєвого циклу в якому перебуває функціонуюча бізнес структура полягає в одному з основних принципів ведення бізнесу – «Не переривати процеси, без критичної необхідності», оскільки підтримка стабільного функціонування підприємства є менш ресурсно затратним у порівнянні з відновленням такого стану [2].

Додатково, зауважимо, що протягом кожної з стадій життєвого циклу організаційного утворення існує перелік проблем, зовнішнього характеру, що є перманентними й чинять значний деструктивний вплив на спроможність підприємства до стабільного та ефективного функціонування, зокрема, актуальною наразі є проблематика воєнного стану, внаслідок дії якого істотного скорочення набув вітчизняний виробничий потенціал, відбулося ускладнення логістичних процедур, обмеження можливостей підприємницького сектору до повноцінного залучення кадрового та фінансового ресурсу у господарський обіг [3, с. 99].

Отже, у роботі виокремлено ключовий спектр актуальних проблем функціонування підприємницьких утворень на кожному з етапів їх життєвого циклу, від раціонального обрання бізнес-ідеї до стадії спаду, з практичними пропозиціями розв'язання відповідних проблем. Практичним рішенням узагальнюючим запропоновані рекомендації щодо відповідних проблемних аспектів є адаптація до динамічно розвитку кон'юнктурних параметрів екзогенного середовища та перманентного моніторингу та превенції потенційних викликів та загроз стабільному функціонуванню підприємства, оскільки підприємства у процесі власної діяльності головними цілями визначають не лише прибуток, а й реалізацію визначених цілей соціального характеру.

Перелік посилань:

1. Основні характеристики ринку праці України у першому півріччі 2024 року. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2024. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/osnovni-kharakterystyky-rynku-pratsi-ukrayiny-u-pershomu>.

2. Касьян А.А., Бойчук Н. Я. Інноваційна діяльність та її вплив на економічне зростання країни: виклики та можливості. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*: матеріали V Міжнародна науково-практична конференція. (м. Київ, 25 квітня 2024 року). URL: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/303861>.

3. Тульчинська С. О., Солосіч О. С. Концептуальні засади забезпечення економічної безпеки підприємництва в умовах воєнного стану. *Економіка та управління підприємством. Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 3 (79). С. 97–102. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2022-79-14>.